

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК МЕХАНІЗМ КОМУНІКАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Олександр Сергійович ПАЩИНСЬКИЙ,

депутат Ірпінської міської ради

Соціальне призначення громадського контролю тісно пов'язано із можливістю громадян брати участь в управлінні справами держави та своєї територіальної громади. Згідно ст. 38 Конституції України, громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування [1]. З зазначеного можна визначити, що у демократичній державі основоположним є народовладдя як принцип конституційного ладу і лише воля народу може бути змістом влади і політичних відносин. При цьому участь громадян у державному управлінні реалізується не лише у названих формах народовладдя, а й через громадський контроль.

Варто сказати, що питанням вивчення сутності контролю приділило увагу багато теоретиків адміністративного права. Так, В.М. Гаращук відзначає, що контроль – це основний засіб забезпечення законності й дисципліни в різних галузях господарства [2, с. 58]. Відповідно останній тісно пов'язаний з функцією управління держави, і, як ми відзначали, сприяє оцінці її ефективності та дієвості. У сучасній демократичній державі належний контроль складно реалізовувати лише по державній вертикалі, саме тому до його здійснення залучаються безпосередньо суб'єкти і об'єкти державного впливу, тобто громадяни та їх об'єднання.

Нині громадський контроль є соціальною діяльністю із спостереження за діяльністю органів публічної влади з метою перевірки, аналізу та оцінки прийнятих ними рішень та попередження прийняття ними протиправних рішень. Від якості громадського контролю значним чином залежить ефективність функціонування органів публічної влади [3, с.56].

Слід відмітити, що сучасною метою громадського контролю є забезпечення виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування завдань та функцій, що безпосередньо пов'язані із захистом і реалізацією демократичних прав і свобод громадян, здійснення дій спрямованих на покращення механізмів їх реалізації. В даному контексті, слід звернути увагу на розуміння терміну громадський контроль А.С. Крупником, який розглядає громадський контроль як інструмент громадської оцінки ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань. Характерні відмінності громадського контролю від будь-якого іншого виду контролю лежать у суб'єктно-об'єктній сфері і полягають у тому, що, по-перше, громадський контроль здійснюється саме громадськістю (організованою та неорганізованою), і по-друге, що у процесі здійснення громадського контролю контролюється виконання саме

соціальних завдань, безпосередньо пов'язаних із захистом і реалізацією прав і свобод громадян, задоволенням та узгодженням соціальних потреб та інтересів населення. При цьому, на думку автора, в органах державного управління та органах місцевого самоврядування система контролю функціонує як органічна єдність двох підсистем – внутрішнього та зовнішнього контролю [4, с. 51]. Враховуючи дану думку, можна відзначити, що Україна як демократична, соціальна та правова держава, що взяла на себе обов'язок щодо реалізації всіх конституційних прав громадян, повинна забезпечити ефективність громадського контролю як інструменту, що має подвійне призначення: з одного боку сприяє належній реалізації права та інтереси громадян, а з іншого – забезпечує підвищення ефективності роботи органів держави у відповідних сферах. Наявність такого інструменту гостро потребує держава для свого успішного функціонування, розвитку та постійного зв'язку із суспільством, що в свою чергу надає владі розуміння суспільних потреб та інтересів, які виражаються населенням через інститути громадянського суспільства. Тим самим, громадський контроль є невід'ємною складовою формування демократичного державного управління та місцевого самоврядування в державі та є одним з найважливішим чинників розвитку громадянського суспільства.

Особливого значення громадський контроль набуває і як інструмент нівелювання політичного впливу для посадових осіб публічної влади, оскільки саме громадський контроль є тим чинником, що забезпечує розвиток та ефективну діяльність публічної влади та забезпечує додаткові заходи захисту від політичних й економічних груп.

Л.Р. Наливайко та А.Ф. Орешкова у своїй роботі приділили значну увагу терміну громадський контроль, виділили його як один із видів соціального контролю у формі публічної перевірки діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з використанням комплексу здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних заходів з боку громадян та їх об'єднань в умовах розбудови демократичної, соціальної, правової держави [5, с. 51].

Як висновок, варто відзначити, що громадський контроль виступає певним механізмом постійної комунікації суспільства з державними органами у соціальній сфері, завдяки чому здатний забезпечити населенню можливість коригувати та змінювати їх роботу. Однак, на сьогодні в Україні, на жаль, досі відсутня належно функціонуюча система важелів впливу та взаємодії між суспільством і органами державної влади, що наразі не сприяє прозорості діяльності державних інститутів та ефективності прийнятих ними рішень.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон України 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст.141.
2. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Харків : Фоліо, 2002. 176 с.
3. Шопіна І.М. Розвиток правової культури у сучасних умовах державотворення. *Наука і правоохорона*. 2019. №4. С.54-60.

4. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. Теоретичні та прикладні питання державотворення. Вип. 1. 2007. С. 1-10. URL: http://novyistryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf (дата звернення 11.12.2021).

5. Громадський контроль в умовах сучасних євроінтеграційних процесів / Л. Р. Наливайко, А. Ф. Орешкова. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 47-55.